

Zongora birsszel

(csendélet)

Nagyapám zongoratanárnő volt, és egyik nap úgy döntött, finom, kis női kést szúr a bal vállába.

Anyám azt mondja, nem kés volt az, hanem bugylibicska. Kinyitja a kredencet, belenyúl a piros köcsögbe. A tenyerén az eszköz, mintája kakasos.

Amikor megvettük a hangszer, fel kellett hangoltatni. Dimitrij Odesszából jött, és miután helyükre kerültek a hangok, lerajzolta a nővéremet. Apám kikisért a kapun, lekezelt vele, a birsalmák még éretlenül lógtak az ágakon, de már rohadtak voltak. „A birsünk idő előtt megrohad”, úgy gondolom, akkor ez is elhangozhatott ott, talán szerbül mondhatta apám vagy szerbhorvátul, Dimitrij közelebb lépett a fához, hatalmas tenyerével éppen csak megérintette a még zöld, de foltos gyümölcsöt. Nagyapám már leült a zongorához, alig várta, hogy a munka befejeződjön, öregsége ellenére is feszes feneke a konyhai székre került, mert bőrpuffot már nem vettünk, apám feleslegesnek tartotta, „A nagyapád meg, ha puff kell neki, menjen a zeneiskolába!”

A birs illatát a tisztaszobához kötöm, mert a fenyőfaszekrények tetejére rakta anyám a gyümölcsöt. Keveset mentem át nagyapámhoz, annál többet jött át hozzánk ő, aki zongoratanári hivatását öregségére sem tudta levetkőzni. A nővéremmel órákat gyakoroltatott, még az ablakot is kinyitotta, hadd halljanak a műveletlen szomszédok egy kis Bachot, Smetanát. A szomszédok azt mondták, nagyanyám sohasem volt, nagyapám egyedül költözött ide a kétéves apámmal, aki olyan nyugodt volt, mint egy tárgy, talán egy páncéltőkés zongora, amilyent a nagyapám mindig is szeretett volna, de sohasem vehetett meg, mert ráment a nyugodt apámra a fizetése, a fiatal évei, a karriere, pedig egy női Glenn Gould volt.

„Egy női Glenn Gould voltam!”, mondogatta mindenkinek nagyapám, a tisztaszoba csöndjében illatozó birsalmáknak, melyek, akárcsak nagyapám, éretté válásuk előtt megromlottak. Dimitrijtől

képeslapra vágytam, míg nővérem őrizte tőle a rajzot, és felváltva Bachot és Smetanát játszott.

Anyámtól a napokban tudtam meg, hogy nagyapám szekrényében ott sorakoztak beakasztva a divatosabbnál divatosabb női ruhák, de a drága butikok ígéző darabjait egyszer sem húzta fel, csak éjszakánként nyitogatta a szekrényajtót, simogatta a ruhákat. Engem anyám nem ilyen birtoklásra tanított. „Apád szégyelli a nagyapád, mindig is szégyellte, de ezt nem akarja beismerni”, ezt mondja még, én meg kezdjek most ezzel az új helyzettel valamit, mert én mindig azt hittem, hogy apám büszke rá, és hogy igazából nem is nekünk, a nővéremnek meg nekem vette a Petrofot, hanem a nagyapámnak, kárpótlásul, aki őerte áldozta fel a karrierét, költözött ide, ebbe a mezővárosba, mondott le a hírnévről, és a bűn és büntetés, a lemondás és feláldozás között tanított olyanokat, akikhez nem volt kedve.

A nagyapám zongorista, apám csellista, anyám fuvolázik, a nővérem zongorázik. Az ismeretlenek azt hiszik, hogy az egészet csak kitalálom, ilyen zenészcsalád már nincs, én pedig hiába hajtogatom nekik, hogy noha jó lett volna egy férfi, aki odesszai kikötőt küld nekem nagy tartályhajókkal, melyeknek oldala piszkosra színeződik, míg elér hozzám a lap, mégsem hazudom azt, hogy Dimitrij igenis küldött, vagy hogy emlékszem az arcára, a korára, a hangjára, noha a kezét, a tenyerét láttam, és azt, ahogy óvatosan a birs enyhén szőrös testére simult a bőre.

A nagyapámat Erikának hívták, ez valóban így volt, a mezei virágról kapta a nevét, és lényge is virágszerű volt, törékeny, sebezhető. Zongoratanárnő volt, és mielőtt hazafelé vette volna az irányt, finom kis női késsel a bal vállába szúrt.

Anyám szerint bicska volt az, és meg is mutatja nekem, apám szerint kés, a nővéremet nem kérdezem, nagymamám nincs, Dimitrij pedig erről nem tud semmit, nagyapámmal sem találkozott, mert nem jelent meg a nappaliban, csak akkor, amikor már a zongorahangolót kikísérte apám, aki valóban csellista, noha nem világhírű. Ő ültette a birsalma fákat a házunk elé, ez már nagyon régen volt, a fák mégsem hatalmasak, nem nőnek jócskán az égbe, mert apám minden évben erősen megmetszi őket, de előtte ágaikon mint a cselló húrjain egy picit eljátszik.

A szomszédok azt mondják, nem jó, ha egy gyereknek nincs anyja, ilyen lesz a végén, mint apám.

A tisztaszobában rothadnak a birsalmák, annyi van belőlük, a család meg csak heti egyszer hajlandó enni belőle, anyám így se győzi, sok ez a befőtt, ez a szósz.

Hogy honnan szerezte nagyapám a kakasos bugylibicskát és miért éppen kakasos, erről senki nem tud semmit. Én úgy gondolom, biztos a vásárban vette, mert ilyen finom kis nőnek, mint amilyennek a nagyapám tűnt, senki nem ajándékozott volna bicskát, legföljebb bokrétát, bonbont, a szomszédoktól egyszer egy rikítókék gipsz delfint kapott, az is a tisztaszobába került, a szekrény tetejére, a birsalmák mögé, hogy ne látszódjon, de ha jönnek a szomszédok, könnyen előkapható legyen.

A birsalmák soha nem fogytak el, pedig anyám hetente egyszer azért főzte a befőttet, a szószot, de mintha az egész egy véget nem érő, körkörös folyamat lett volna, ezért nyúlt biztosan Dimitrij is az almáért, hogy kezével részesüljön belőle, pedig apám mondata figyelmeztetésül is szolgált, de úgy látszik, az orosz kevésbé érti a szerbet vagy a szerbhorvátot, mint az őt, így most már a zongorahangoló odesszai is idő előtt megromlik, de ezzel a romlással együtt meg is újhódik. Testén a foltokat nem ismerem, és városának kikötőjében a hajók piszkos színű oldalát is csak anyám meséjéből tudom.

Anyám járt Odesszában, hogy miért, ezt a napokban tudtam meg. Dimitrijt nem ismerte, apám se és nagyapám se, úgy jött hozzánk, hogy a zeneiskola is hangoltatta a zongoráit, ők hozták ide, majd ajánlották nekünk.

„A te nagyapád zongorista, művész, akinek derékba tört a karrierje, de ez nem változtat azon, hogy ő valójában egy női Glenn Gould, aki végül mezővárosi kölköket tanított zongorázni.”, ha ezt mondják nekem, akkor megnyugszom.

Ha a fogyni nem akaró birsalmákra nézek, akkor megnyugszom.

Amikor anyám odesszai éveiről kezd el mesélni nekem, egyre idegesebben szorongatom markomban nagyapám kakasos bugylibicskáját. Otthon vagyok, nem mentem sehova. Bal vállam és kulcscsontom között mégis vágnék egy kisebb nyílást, hadd folyjon ki a felesleg.

A családban senki nem vágta eret, de apámhoz egyszer eljött a piócás ember. Apám kislány volt, a nagyapám éppen koncertezett, a szomszédok csak a nem megszokott nyugtalanságra lettek figyelmesek. „Mintha ököllel ütnének egy zongorát”, tulajdonképpen saját magát, ezt hozzá kell tennem. Apám nem beszél arról, hány pióca volt, hogy dunsztosüvegben hozta-e az ember, de talán azóta viszolyog a meztelencsigától is, mert az olyan neki, mint a pióca.

Pedig, ez a nővérem véleménye, a dunsztosüvegből szabadult pióca, a meztelencsiga a kertben, az utca fűvén, a birsén, mind-mind, akár csak Satie első számú Gymnopédiájának akkordjai.